

СТАНОВИЩЕ

от доц. Деспина Проданова Георгиева, дп
Русенски университет „Ангел Кънчев“ ФОЗЗГ, катедра „Здравни грижи“
dpgeorgieva@uni-ruse.bg, тел: 0889789100

Член на Научно жури съгласно Заповед № Р-109-268 от 25.05.2018г. на
Ректора на Медицински университет – Варна

Относно: Дисертационен труд на тема: „Оптимизиране на здравните грижи и дейности при коронарно-съдови процедури“.

Област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве и научна специалност „Управление на здравните грижи“.

Автор: Иринка Атанасова Христова, асистент ФОЗЗГ, катедра Здравни грижи към Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, Факултет „Обществено здравеопазване“

Научни ръководители:

Проф. Соня Тончева, дм, МУ- Варна

Данни за процедурата: Със заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-328 от 02.10.2017г., ас. Иринка Христова е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Управление на здравните грижи“. Представен е протокол за успешно положен докторантски изпит. На основание решение на катедрен съвет на катедрата по Здравни грижи относно готовността за публична защита ас. Иринка Христова е отчислена с право на защита със Заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-268 от 25.05.2018г.

Професионална биография и кариерно развитие

Асистент Иринка Атанасова Христова през 2000 г. е завършила Медицински колеж – Русе към Медицински институт – Плевен, специалност *Медицинска сестра*. През 2002 г. придобива ОКС Бакалавър по специалност *Социални дейности* във Великотърновски Университет „Св. Св. Кирил и Методий“, а през 2009 г. ОКС Магистър по Управление на здравните грижи към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Професионалната ѝ дейност започва като медицинска сестра в МБАЛ-Русе в Отделение за интензивно лечение на заболявания с терапевтична насоченост, където работи от 2001 г. до 2008г. От 2008 г. в продължение на 6 години работи в Ангиографска лаборатория на СБАЛК „Медика Кор“ ЕАД Русе.

От 2014 г. до момента след успешно издържан конкурс работи като асистент към РУ „Ангел Кънчев“, Факултет Обществено здраве и здравни грижи, Катедра Здравни грижи.

Ас. Ир. Христова е част от изследователския екип на два проекта през 2015 и 2017 г., финансирани от фонд „Научни изследвания“ към Русенски университет „Ангел Кънчев“. Участвала е в специализирани курсове за повишаване на квалификацията и кариерното израстване в школа „Млад преподавател“ към РУ „А. Кънчев“. От 2008 г. членува в БАПЗГ. Член е на Съюза на учените в България, клон Русе.

Професионалната-кариера на ас. Иринка Христова като медицинска сестра, непрекъснатото обучение и усъвършенстване я утвърждават като преподавател с добър потенциал и интереси към научноизследователска работа в областта на здравните грижи.

Характеристика на дисертационното изследване

Актуалност на тематиката

Актуалността и значимостта на дисертационното изследване се определя от нарастващата потребност от обучени професионалисти в областта на инвазивната диагностика и лечение на сърдечно-съдови заболявания, липсата на подобни изследвания в областта на Здравните грижи у нас, както и липсата на специализирана литература на български език в областта на инвазивната кардиология за медицински сестри. Компетенциите на медицинските сестри в направление се придобиват след започването на трудовата им дейност. С предложената от авторката Комплексна програма за оптимизиране на здравните грижи и дейности при коронарно-съдови процедури (ОЗГДСКП) се осигурява обучение и подобряване качеството и ефективността на сестринските грижи в направление.

В световен мащаб сърдечно-съдовите заболявания са водеща причина за смърт. Нарастващата диагностична и терапевтична стойност на инвазивните процедури е предпоставка за бързото увеличаване на клиниките по инвазивна кардиология в България. Това създава предизвикателства пред образованието и професионалната подготовка на медицинските сестри. Разрастването на високотехнологичните клиники за инвазивна кардиология в практиката изискват адекватен отговор от университетите. Ролята на медицинските сестри при коронарна интервенция е доказана в редица изследвания, цитирани от докторантката. Средното времетраене на една интервенционална процедура, извършена от екип с участието на обучени медицински сестри намалява значително, както и постпроцедурните усложнения. Доказано е и намаляване на лъчевото натоварване за работния екип и пациента.

От проучването на докторантката става ясно, че в България се предлага само един курс за специализирано обучение по инвазивна

диагностика и лечение на сърдечно-съдовите заболявания в рамките на следдипломното обучение на медицинските сестри.

Структура и характеристика на дисертационния труд

Общият обем на дисертационния труд е от 116 страници, структуриран в пет глави със съответните изводи след всяка глава. Заключение, общите изводи и препоръките са представени в отделна глава. Включва 2 схеми, 41 фигури, 5 таблици, 12 бр. приложения. Библиографията се състои от 166 източника, от които 36 на кирилица, 130 на латиница, 54% от които са издадени след 2010г.

В първа глава с обем от 35 страници, чрез литературния обзор се откроява актуалността на проблема в дълбочина. Изяснява се развитието на съвременната инвазивна кардиология, значимостта и в съдова диагностика и лечение на сърдечно-съдовите заболявания в САЩ, Европа и България. Представена е епидемиологията на сърдечно-съдовите заболявания в САЩ, Европа, Австралия, Нова Зеландия и България. Проучен е чуждия опит в обучението, както и резултатите от дейността на медицинските сестри. Представено е предимството на мултимедийните ресурси и научите стратегии в подобряване на терапевтичните резултати при пациентите в сравнение получените само рутинна вербална информация.

От структурата и съдържанието на представената информация в първа глава става ясно, че докторантката познава добре тематиката на разглеждания проблем и умело синтезира и анализира избраната научна литература.

Във втора глава е представена методологията на научното изследване в обем от 17 страници, включваща цел, задачи, работни хипотези, дизайн на експеримента, етапи на изследването и методи на проучването. Подробно е представен инструментариума на проучването.

Целта на дисертационното изследване е ясно формулирана. За изпълнението и са представени 6 задачи, които отразяват прецизно научно-изследователската работа на докторантката. Определен е обема на проучването – 128 пациента, 50 медицински сестри и 22 експерта, място и време на извършване. Подробно са описани характеристиките на признаците за наблюдение. Етапите на научно-изследователската работа са представени в табличен вид и отразяват конкретните дейности и времевата рамка на изпълнението им. Използван е широк набор от социологически, педагогически и статистически методи, които позволяват да се осъществят стойностни измервания и заключения.

В трета глава са представени авторската концепция на Комплексна програма за **оптимизиране на здравните грижи и дейности при коронарно-съдови процедури (ОЗГДКСП)** и резултатите от проведената експертна оценка в обем от 18 стр.

Чрез добре онагледена схема авторката представя Комплексна програма за оптимизиране на здравните грижи и дейности при коронарно-съдови процедури (ОЗГДКСП), включваща два компонента:

Първият е насочен към *повишаване уменията и компетенциите на медицинските сестри чрез създаден курс за СДО*, обезпечен с учебна програма и инструментариум за оценка на знания и умения.

Вторият компонент е насочен към *повишаване информираността и удовлетвореността, намаляване на стреса и тревожността на пациенти, хоспитализирани в отделения по инвазивна кардиология* чрез прилагане на сестрински грижи в краткосрочен и дългосрочен план. Авторката предлага оригинален и доказал ефективността си подход за информиране чрез мултимедийна презентация на видео филм за същността на сърдечно-съдовите процедури, предпроцедурната подготовка и следпроцедурните здравни грижи. Чрез собствено разработена Пациентска информационна брошура „Препоръки за начин на живот след коронарна процедура” /Приложение №5/ се осигуряват сестринските грижи в дългосрочен план.

Създаден и апробиран е Алгоритъм за клинично приложение на Комплексна програма за ОЗГДКСП.

Мнението на изследваните експерти-лекари инвазивни кардиолози и старши медицински сестри на ангиографски лаборатории, относно предлаганата Комплексна програма за ОЗГДКСП е положително, като се акцентира върху икономическата ефективност и повишаването на знанията, уменията и компетенциите на медицинските сестри за работа в ангиографска зала след прилагането и.

В четвърта глава с обем от 35 стр. са представени резултатите от приложената Комплексна програма за ОЗГДКСП. За статистическата обработка е използвана програма SPSS 16.0.

Установена е положителна промяна на основните модифицируеми рискови фактори за ССЗ (физическа активност, здравословна диета и тютюнопушене), както и подобряване самоконтрола и мотивацията на пациентите за спазване на здравословен стил на живот.

Информираността и удовлетвореността на пациентите, взели участие в Комплексна програма за ОЗГДКСП, са значително повишени в края на експеримента.

Скалата за болнична тревожност HADS-A регистрира намаляване тревожността на пациентите чрез прилагане на Комплексната програма за ОЗГДКСП.

Представените резултати са подходящо онагледени и са изчерпателно и коректно интерпретирани.

Петата глава съдържа изводи, препоръки и приноси.

Препоръки и въпроси към докторантката: Нямам препоръки и въпроси към докторантката.

Научни и научно-приложни приноси

Настоящото дисертационно изследване се характеризира с оригиналност и приносен характер. Приемам справката на приносите, отразяващи реални достижения така, като е систематизирана от авторката.

Приноси с теоретичен характер:

- Осъществен е задълбочен, целенасочен анализ на добрите световни практики, утвърждаващи мястото, ролята и участието на медицинската сестра при инвазивните сърдечно-съдови процедури.
- Създаден е теоретичен Модел на Комплексна програма за ОЗГДКСП с възможност за прилагане в отделения/клиники за инвазивна сърдечно-съдова диагностика и лечение и е проучено мнението на експерти, по отношение на ефектите от прилагането и.
- Разработена е програма за СДО на тема „Сестрински дейности и грижи в инвазивната кардиология“, апробирана чрез проведения експеримент.
- Разработен е Алгоритъм за медицински сестри за клинично приложение на Комплексна програма за ОЗГДКСП.

Приноси с практико-приложен характер:

- Апробирана е Комплексната програма за ОЗГДКСП, която може да доведе до подобряване качеството на здравните грижи и послужи при организиране на работата в специализирани отделения/клиники за инвазивна сърдечно-съдова диагностика и лечение.
- Разработен и приложен е Алгоритъм за медицински сестри за клинично приложение на Комплексна програма за ОЗГДКСП, който стандартизира дейностите на медицинската сестра, гарантира качеството и индивидуалния подход при полагане на здравни грижи.
- Разработена е и приложена в проведения експеримент пациентска информационна брошура „Препоръки за начин на живот след коронарна процедура“.
- В учебния план на специалност „Медицинска сестра“ в Русенски университет „Ангел Кънчев“ е внедрена избираема учебна дисциплина „Сестрински дейности и грижи в инвазивната кардиология“.

Препоръките и предложенията в дисертацията са основани на получените резултати и са насочени към институции от национално ниво, както и към съсловните организации и сдружения, имащи отношение към неразрешените проблеми, свързани с утвърждаване ролята на медицинската сестра.

Авторефератът е структуриран по главите на дисертацията. Синтезираният и добре подбран текст съответства на съдържанието на дисертацията.

Представен е списък от 4 научни публикации, свързани с темата на дисертацията, публикувани в списания и сборници на научни конференции.

Лични впечатления

Познавам ас. Иринка Христова от 1997г. като студентка в Медицински колеж – Русе и от 2013г. като преподавател в катедра Здравни грижи в Русенски университет. Притежава изключителни качества като личност и преподавател. Вискателна и отговорна е към работата си. Етична и коректна е към студенти и колеги.

Заключение

Дисертационният труд на ас. Иринка Христова засяга актуален проблем в областта на здравните грижи, свързан с утвърждаване ролята на медицинската сестра. Поставената цел на дисертационното изследване е постигната, задачите са изпълнени. Изводите са ясно формулирани, точно и изчерпателно представени. Постигнатите приноси имат не само научна, но и практическа стойност. Представените публикации и научни съобщения отговарят на изискванията.

При тези обстоятелства убедено давам своята положителна оценка, и считам, че дисертационният труд на Иринка Атанасова Христова отговаря на всички изисквания за присъждане на научна и образователна степен „доктор“.

25.06.2018г.

Изготвил становището:

Доц. Деспина Георгиева дп

